

¿Qué es la inflación, com es produeix i com es controla?

En aquests últims dos anys hem escoltat aquesta paraula amb moltíssima freqüència i no cal dir que ens ha afectat la nostra butxaca de forma ben directa. En aquest article parlarem d'aquest fenomen financer que no apareix pas per art de màgia, sinó que té unes causes molt concretes. Començarem primer explicant dues coses que de tan obvies i simples, no tothom hi cau.

- 1- El bitllet de €20 que tots tenim a la butxaca en realitat es poc més que un simple paper sense valor. Lo que fa que valgui €20 es que porta impresa la signatura d'una tal Christine Lagarde, directora del BCE, que ens garanteix que aquest paperet val €20. I lo més important (capital, diria jo) es que els consumidors ens creiem a aquesta senyora i confiem en la seva signatura. En l'extrem oposat podem analitzar el Bolívar, la moneda de Veneçuela. Lo més probable es que el director del Banc Central de Veneçuela sigui un incompetent posat a dit per en Nicolás Maduro i que es preocuparà més d'obeir al seu mestre que a prendre decisions financerament assenyades. La seva signatura no té cap credibilitat, i per això un bitllet de €20 en veritat val €20 mentre que un bitllet de 20 Bolívares no val absolutament res.
- 2- Els bancs centrals (al menys els que són competents i responsables) són molt curosos alhora d'imprimir nous bitllets perquè saben perfectament que els diners es regeixen exactament per la mateixa regla d'oferta i demanda que el petroli, les pomes, el ferro, l'oli d'oliva i qualsevol altre producte. Tots hem vist com la catastròfica collita d'olives del 2023 va provocar una greu manca d'oli (es va reduir molt l'oferta) i els preus automàticament es van disparar a l'alça. I contràriament, quan hi hagi una molt bona collita d'olives hi haurà molt oli disponible i el preu baixarà. Doncs amb els diners passa exactament el mateix: si el BCE posa en circulació més Euros del compte, el valor de l'Euro baixarà. Per posar-ho en termes numèrics, si ara el BCE decidís doblar la quantitat d'Euros que hi ha en circulació, el valor del Euro baixaria a la meitat i tot s'encariria el doble. Es per això que el BCE imprimeix nous Euros o en retira del mercat de forma molt controlada i sempre dependent de les circumstàncies.

Perquè ara hem tingut tanta inflació?

Doncs perquè parcialment l'hem creada nosaltres mateixos amb els nostres hàbits de consum. Durant el confinament l'estalvi familiar va créixer substancialment en part perquè estavem tots tancats a casa i no podiem sortir al carrer a gastar, i en part perquè la por en un futur incert no convidava pas a gastar amb alegria. Però quan a la fi ens van deixar sortir de casa, la despesa en lleure i altres coses es va disparar per allò de "recuperar el temps perdut". El resultat es que molts diners que estaven diguem-ne "parats", van entrar de sobte al mercat com un tsunami. Com ja hem dit abans, quans mes bitllets circulen, menys valor tenen. I com que valen menys, tot es una mica mes car perquè necessitem mes Euros per comprar el mateix.

Amb tot, lo que mes ha afectat a l'increment de l'inflació va ser la difícil però imprescindible decisió de Brusseles i del BCE de donar diners als països de la UE perquè les seves economies es pogués recuperar de la pandèmia, lo que es coneix com "fons next generation". Part d'aquests son crèdits que els països de la UE han de tornar, però part son també donacions a fons perdut i el resultat es el mateix: de sobte a l'economia europea hi circulen molts mes Euros de lo normal, que per ser tants valen menys, i ja tenim l'inflació servida en safata de plata. Val a dir que el BCE sabia perfectament que aquestes mesures provocarien inflació, però es va trobar entre l'espasa i la paret: o ajudar l'economia europea i provocar inflació, o no fer res i provocar una recessió econòmica. Crec personalment que van prendre la decisió encertada, perquè un augment d'inflació es pot combatre, mentre que una crisi econòmica mai es fàcil d'arreglar.

¿Com es lluita contra una inflació excessiva? Hi ha varies maneres, però la mes senzilla es precisament la que han pres tant el BCE com la Reserva Federal dels Estats Units: pujar els tipus d'interès. Molta gent i empreses solen demanar préstecs bancaris per poder afrontar despeses importants (un pis, un cotxe, la reforma d'una fàbrica, etc.....). A pujar els tipus d'interès fa que endeutar-se sigui mes car i que tant persones com empreses demanin menys préstecs o que esperin a que les condicions millorin. La qüestió es que amb tipus d'interès mes alts persones i empreses gasten menys, hi ha menys Euros en circulació, l'economia es refreda una mica, i la inflació es redueix. I això es exactament el que està passant ara, doncs hem passat d'una inflació de gairebé el 6% anual al 3%. Lo ideal en una economia sana es tenir una inflació anual del voltant del 2%, i afortunadament sembla que hi arribarem aviat.

Acabo aquest article amb una anècdota històrica que il·lustra a la perfecció la importància capital de l'inflació i la confiança que els ciutadans poguem tenir (o no) en la nostra moneda: a la Segona Guerra Mundial en Hitler tenia submarins, cuirassats, les bombes V1 i V2, els tancs Panzer, etc, etc..... Però quan mes aprop va estar de tombar al Regne Unit va ser amb una arma tant inesperada com devastadora: milions de lliures esterlines falses tant perfectes que ni el propi Banc d'Anglaterra podia distingir de les bones. Si el pla hagués tingut èxit, en Hitler hauria guanyat la guerra no pas guanyant exèrcits aliats, sinó devastant per complert l'economia anglesa. Perquè si una inflació del 6% ja ens ha afectat la butxaca de valent amb la compra de queviures, imagineu-vos l'efecte d'una inflació del 50% quan has de comprar una flota de submarins o una esquadra d'avions bombarders.